

Germánok a szombathelyi Iseumban

2015. november 12-én nyílt meg az Iseum Savariense épületében a Germánok című időszakai kiállítás, amely a Vas megyei Szeleste határában feltárt 112 kora népvándorlás kori temetkezés gazdag leletanyagából mutat be válogatást.

A kiállítás az épület déli szárnyának két helyiségében kapott helyet. Ahhoz, hogy ide eljussunk, át kell sétálnunk az Iseum Savariense a római kori vallástörténet emlékeit bemutató *Isis savariai otthona* című állandó tárlatán. Elérve a déli szárnyat egy vas pajzsdudor és egy hosszú vas lándzsa látványa fogad, melyek a római kort követő évszázadok mozgalmas időszakára utalnak. A fali vitrinek egyikében máris gyönyörködhetünk két állatfejes kengyelfibula (ruhakapcsoló tű) és két vörös gránátkő berakással díszített korongfibula szépségében.

A nagyobb kiállítótér bal oldalán három emberi koponya vonja magára a figyelmet. A kora népvándorlás időszakára jellemző módon mesterségesen csúcsosra alakított koponya formáját a kisgyermeknek fejének szorítókötéssel való körbevonásával érték el. Láthatunk itt egy igen különleges koponyát is; a fiatal nő homlokán körbefutó három határozott bemélyedés a később elkezdett torzítás kötéseinek nyomán keletkezett csontfelszívódás nyoma.

A nagyobbik terem közepén két egymás mellett álló vitrinben a férfiak és nők sírjaiban talált leletekről kapunk áttekintést, majd számos, változatos formájú agyagedénnyel teli tárlók következnek. A kísérőszövegek egyikéből megtudhatjuk, hogy az agyagfazekak nagy számban való előkerülése elsősorban a sírablók munkamódszereinek köszönhető. A temető sírjainak kétharmadát ugyanis nem sokkal annak felhagyása után szisztematikusan kirabolták. Az elkövetők az ekkor még ép rönk- és deszkakoporsókra, azoknak is elsősorban a fejrészére ástak rá, majd a koporsó fedelét besza-
kítva valamilyen horgas eszközzel kotorták ki annak tartalmát, gyakran csak a halott lábszárait hagyva érintetlenül.

Arról, hogy a rablások ellenére mennyire gazdag anyag maradt ránk, egy újabb fali vitrinben sorakozó fegyverek tanúskodnak; három vas szigonyt, baltát, nyílakat és nyíltegez bronzveretét, valamint számos más fém tárgyat látunk. A vadász fegyvereit

bemutató tárlóval szemben a férfi mellé temetett agárszerű kutyáinak egyike ül. Az életnagyságú kutyaszobor nyakában vaslánc lóg. Az állatot ezzel együtt helyezték gazdája lábai mellé.

A nagyobbik terem végén kapott helyet a hús ruhakapcsoló tűből tizenöt. Egymás alatt sorakoznak az aranyozott ezüsből vagy ritkán bronzból készült korong-, kengyel- és S-fibulák. Ugyanitt ezek viseleti módjáról egy teljes öltözetet bemutató női viselet tanúskodik. A vörös és natúr lenvászon ruhán S- és kengyelfibula pár másolata látható.

A színben a női öltözetrel harmonizáló, nadrágból és tunikából álló férfi viseletet textil tarsoly egészíti ki. A teremben pajzs, lándzsa és egy bronzveretes fatál rekonstrukciója is kézbe vehető.

A kisebb térbe érve különleges kiállítási rész fogad; restaurálás alatt álló tárgyakat – köztük lándzsacsúcsot és egy vas kardot – láthatunk, melyek mellett a tárgyak újjászületésének folyamatát bemutató poszterek kaptak helyet. Itt egy ragasztás alatt álló torzított koponyát, számos fém tárgyat és változatos színű, formájú és méretű gyöngyöket találunk.

Három kisebb vitrinben fegyverek; különböző hosszúságú lándzsacsúcsok, vas nyílhegyek, balta, szekerce, és több, az egykor eltemetett népesség antik kötődéséről tanúskodó tárgy került bemutatásra. Látható még itt a temető megelőzően a feltárás területén lévő rézkori település edényeiből és eszkezeiből készült válogatás is. A kiállítást egy vetített képsorozatból álló kisfilm zárja; a látogatók által ritkán látott folyamatokat, az ásatási körülményeket, a tárgyak restaurálását és a tárlat építését láthatjuk. Az utolsó vitrinben tekinthető

meg a germán temető legkülönlegesebb tárgya: egy lándzsával és pajzsral eltemetett férfi sírjából származó, sasfejet formázó bronz kengyelfibula.

Az Iseum Savariense-ben a germán temető leleteit bemutató kiállítás 2016. április 30-ig várja a látogatókat (nyitva tartás, jegyinformációk az iseumsavariense.hu oldalon)

Pap Ildikó Katalin régész – Savaria MHV Múzeum
(a szövegben szereplő fényképeket Ferencz Eszter készítette)

